

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Meziamerický soud pro lidská práva - mladší a méně zkušený kolega Evropského soudu pro lidská práva

Evropská úmluva o lidských právech a na jejím základě fungující Evropský soud pro lidská práva a jeho rozhodovací praxe jsou v českých, nejen právních, vodách velmi dobře známi. Méně známé jsou již obdobné instituce působící na odlišných kontinentech - Meziamerický soud pro lidská práva a Africký soud pro lidská práva. Stručné představení a přiblížení fungování prvního z nich, tedy Meziamerického soudu pro lidská práva je cílem tohoto příspěvku.

Meziamerický soud pro lidská práva je součástí Meziamerického systému ochrany základních lidských práv. Existence samotného Meziamerického systému ochrany lidských práv se datuje k roku 1948, kdy byla vyhlášena Charta Organizace amerických států.[1] V současné době jsou členy Organizace amerických států (OAS) všechny nezávislé státy amerického kontinentu. V rámci OAS od roku 1960 funguje a ochraně lidských práv se věnuje Meziamerická komise pro lidská práva. Na konferenci v San José v Kostarice dne 22. listopadu 1969 byla přijata Americká úmluva o lidských právech (Úmluva).[2] V platnost tato úmluva však vstoupila až 18. července 1978, poté co ji ratifikoval minimální stanovený počet států, tedy 11.[3] V současné době je Úmluvou vázáno celkem 25 států.[4] Úmluva od počátku byla a stále je otevřená k podpisu veškerým členským státům OAS. K její ratifikaci však přistoupila pouze většina španělsky a portugalsky mluvících států regionu (Výjimku zde tvoří Kuba). Oproti tomu většina anglicky mluvících států, včetně USA a Kanady, k ratifikaci nikdy nepřistoupila. Úmluva dala vzniknout Meziamerickému soudu pro lidská práva.[5]

Komise plní určité úkoly v rámci OAS a určité úkoly na základě Americké úmluvy o lidských právech. V prvním z uvedených případů se její pravomoci vztahují ke všem členským státům OAS. V druhém případě již pouze ke státům, které podepsaly Úmluvu. Pravomoci Soudu, jehož činnost je plně svázána s Úmluvou se potom dotýkají pouze smluvních států Úmluvy. Dalším specifickým je skutečnost, že veškeré smluvní státy Úmluvy automaticky přijímají poradní pravomoc Soudu k vydávání doporučení a k výkladu Úmluvy a dalších smluv. Aby však stát podléhal rozhodovací pravomoci Soudu, je třeba, aby se k tomu dále výslovně zavázal. K takovému kroku může dojít kdykoli po ratifikaci Úmluvy a stát poté může být souzen za porušení základních lidských práv a svobod, ke kterému došlo po přijetí rozhodovací pravomoci Soudu (nikoli zpětně). Tvůrci Úmluvy měli v úmyslu touto právní úpravou přimět státy k ratifikaci Úmluvy, aniž by jim bránila obava, že budou okamžitě žalovány. Jednalo se o mezinárodně politickou strategii, která se vyplatila. Řada států přijala rozhodovací pravomoc Soudu až několik let po ratifikaci Úmluvy.[6] Mezitím však Úmluva vstoupila v platnost a bylo možné přistoupit k naplňování jejich cílů. Pro doplnění je třeba dodat, že státy mohou od Úmluvy kdykoli odstoupit. Musí to však oznámit nejméně rok dopředu a i poté mohou být souzeny pro porušení Úmluvy, které odstoupení předcházelo.[7]

Provedeme-li srovnání Meziamerického soudu pro lidská práva s jeho evropským kolegou, na první pohled je patrná řada výrazných rozdílů. Z procesního hlediska je asi nejvýraznější odlišností přímý přístup jednotlivců k soudu v případě ESLP. Případy k Meziamerickému soudu může předkládat pouze Komise či jednotlivé státy. Jednotlivci, skupiny jednotlivců či nevládní organizace k Meziamerickému soudu přímý přístup nemají. Mohou však iniciovat řízení před Komisí a ta může následně případ soudu předat. ESLP je také mnohem početnější a zpracovává výrazně vyšší množství

případů. Meziamerický soud musí v rámci své rozhodovací praxe k projednání vybírat pouze ty nejpodstatnější. Meziamerický systém také postrádá nezávislý orgán, který by se zabýval kontrolou dodržování vydaných rozsudků, tak jako tomu činí Výbor ministrů Rady Evropy. Meziamerický soud pro lidská práva se touto činností zabývá sám a věnuje jí nemalé množství svého času. Zároveň je třeba podotknout, že Meziamerický Soud pro lidská práva měl ve srovnání s ESLP v mnoha směrech velmi odlišnou startovací pozici. Ať už se jedná o respekt, který k soudu chovají státy daného regionu, či charakter případů, kterými se tyto soudy zabývají.[8] Od počátku fungování Meziamerického systému však bylo dosaženo mnoha úspěchů. Soud i Komise hrají významnou roli v demokratizaci celého regionu. Největším problémem a výzvou, kterou bude třeba řešit však stále zůstává zajištění dodržování soudních rozsudků a doporučení Komise v regionu s nestálým a nejednotným přístupem k závazku dodržování základních lidských práv a svobod.[9]

Mgr. Veronika Doubková,

Doktorandka na Katedře správního práva a práva životního prostředí Právnické fakulty Masarykovy univerzity

[1] Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[2] Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[3] ABC de La Corte Interamericana de Derechos Humanos. Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[4] Jedná se o Argentinu, Barbados, Bolívii, Brazílii, Chile, Kolumbii, Kostariku, Dominiku, Ekvádor, Salvador, Grenadu, Guatemala, Haiti, Honduras, Jamajku, Mexiko, Nikaraguu, Panamu, Paraguay, Peru, Dominikánskou republiku, Surinam, Uruguay, Venezuelu a Trinidad a Tobago

[5] SHAVER, L. The Inter-American Human Rights System: An Effective Institution for Regional Rights Protection?. Washington University Global Studies Law Review. 2010, vol. 9, no. 4, ISSN 1546-6981.

[6] Například Brazílie přijala rozhodovací pravomoc Soudu roku 1998. K samotné ratifikaci však došlo již v roce 1992.

[7] DE OLIVEIRA MAZZUOLI, V. The Inter-american human rights protection system: Structure, functioning and effectiveness in brazilian law. Inter-American and European human rights journal. 2010. ISSN 2030-7942.

[8] Během prvních let svého působení se Soud zabýval převážně případy týkající se mimo soudních poprav či zmizení osob. Spektrum jeho působnosti se však v průběhu času rozšířilo.

[9] SHAVER, L. The Inter-American Human Rights System: An Effective Institution for Regional Rights Protection?. Washington University Global Studies Law Review. 2010, vol. 9, no. 4, ISSN 1546-6981.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)

- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)